

DETTE HAR VI FÅTT TIL

**Samarbeidspartiernes
viktigste resultater
pr. mars 2016**

INNHOOLD

3	UTENRIKS, FORSVAR OG SIKKERHET
5	BISTAND OG UTVIKLING
7	INNVANDRING OG INTEGRERING
9	JUSTIS
11	KUNNSKAP
13	ARBEID OG SOSIAL
14	KLIMA OG MILJØ
16	KOMMUNAL OG FORVALTNING
18	BARN, FAMILIE OG LIKESTILLING
20	ØKONOMI OG NÆRING
22	HELSE OG OMSORG
24	KULTUR
26	LANDBRUK OG FISKERI
27	OLJE OG ENERGI
29	SAMFERDSEL

DATO: FREDAG 18. MARS 2016.
ORIGINAL: CHRISTIAN HUSHOVD,
HØYRES STORTINGSGRUPPE

Utenriks, forsvar og sikkerhet

Europas nærområder i sør er preget av krig og konflikt. Over 60 millioner mennesker er på flukt i verden, det høyeste antall siden 1945.

Europeisk samarbeid settes på prøve av migrasjon og flyktninger som trenger beskyttelse, av økonomiske kriser som rammer land ulikt og av sikkerhetspolitiske utfordringer knyttet til Russlands opptreden i Ukraina og et konfliktfylt Midtøsten. På flere områder er internasjonale spilleregler under press.

Terrororganisasjonen ISIL har tatt kontroll over deler av Syria og Irak, og er nå også sterkt til stede i Libya. Brutal krig på bakken og omfattende bombing fra luften rammer

sivilbefolkningen. Samtidig har ISIL bragt Syria-krigen til Europa, fra konsertarenaer i Paris til synagoger i København. Krigene i Midtøsten har økt terrorfaren i Europa.

Norges sikkerhet beror på et sterkt nasjonalt forsvar, gjensidige forpliktelser i NATO, respekten for folkeretten og forebygging av kriser som gir grobunn for krig og konflikt. Samarbeidspartiene har sørget for at Norge, som en troverdig alliert og partner, aktivt har bidratt til fred og sikkerhet i en urolig tid.

Dette er det viktigste vi har oppnådd →

Dette er det viktigste vi har oppnådd:

- ✓ **Uttransportert kjemiske våpen fra Syria.** Norge bidro med et sivilt lasteskip med et militært støtteelement og et fartøy for militær eskorte.
- ✓ **Bistått i gjennomføringen av den historiske atomavtalen med Iran.** Norske bidrag har bestått av eksperter fra Statens strålevern, finansiering og transport.
- ✓ **Videreført en aktiv politikk for kjernefysisk rustningskontroll, nedrustning og ikke-spredning.**
- ✓ **Gått inn i kjernegruppen i koalisjonen mot ISIL, med opp mot 120 militært personell i Irak.**
- ✓ **Støttet Afghanistan i kampen mot Taliban med kapasitetsbygging av landets sikkerhetsstyrker.**
- ✓ **Støttet FN-operasjonen i Mali, blant annet med et transportfly.**
- ✓ **Reformert personell- og kompetansestrukturen i Forsvaret (ny militærordning).**
- ✓ **Bidratt til NATOs stående styrker og til avskrekkings- og beroligelsestiltak i alliansens østlige områder.**
- ✓ **Styrket forsvarets operative evne og tilstedeværelsen i Nordområdene.**
- ✓ **Økt nordområdesatsingen med 30 pst siden 2013, med satsing på arbeidsplasser, innovasjon og nyskapning i tillegg til miljø og bærekraft.**
- ✓ **Fått gjennomslag for norsk resolusjon om beskyttelse av menneskerettighetsforkjempere i FNs hovedforsamling.**
- ✓ **Bistått FARC-EP og regjeringen i Colombia med å finne en fredelig løsning på den lengstvarende væpnede konflikten i Latin-Amerika.**
- ✓ **Satt Arktis på dagsorden gjennom Arktisk råd og etableringen av Arktisk økonomiske råds sekretariat i Tromsø.**

Bistand og utvikling

Verden har opplevd stor fremgang de siste 25 årene. Antallet som lever i ekstrem fattigdom er halvert, og det i en periode hvor verdens befolkning har økt med to milliarder mennesker.

Fra Asia til Afrika blir det stadig færre fattige, barnedødeligheten fortsetter å falle, og flere barn går på skole. Bekjempelse av fattigdom og nød er likevel fortsatt nødvendig for å frigjøre medmennesker fra ekstrem fattigdom og realisere grunnleggende menneskerettigheter.

Bistand er også viktig for å forebygge krig og konflikt og for å forebygge at barn og voksne må legge

på flukt. Rike land som Norge har en forpliktelse til å bistå land som er mindre heldig stilt. Samarbeidspartiene har økt bevilgningene til både langsiktig bistand og humanitær hjelp. Syria, jenters utdanning, innsats i sårbare stater, jobbskaping og helse er prioritert. I tillegg er miljø, klima, menneskerettigheter og likestilling tverrgående hensyn i all norsk bistand.

Dette er det viktigste vi har oppnådd →

Dette er det viktigste vi har oppnådd:

- ✓ Økt bistanden med 7,1 milliarder kroner (24 pst), til 1,1 pst av BNP. Veksten har hindret at økte flyktningutgifter har ført til sterk reduksjon av viktige bistandsformål i fattige land.
- ✓ Kraftig økt bistanden til Syria og Syrias naboland. For de neste fire årene har Norge forpliktet seg til å bidra med rundt ti milliarder kroner.
- ✓ Tatt initiativ til den internasjonale giverlandskonferansen for Syria som utløste løfter om bidrag på 11,3 milliarder dollar, det meste som har kommet inn på en giverlandskonferanse noensinne.
- ✓ Satt som mål en dobling av bistanden til utdanning, med særlig vekt på jenters utdanning. Bistanden til utdanning falt fra 2005 til 2013, men er siden økt med 68 pst.
- ✓ Bidratt aktivt til utforming og vedtak av FNs nye mål for bærekraftig utvikling for perioden fram til 2030. Målene stiller krav til både industriland og utviklingsland.
- ✓ Arrangert en global høynivåkonferanse om utdanning for utvikling i Oslo, hvor målet var å fremme et globalt utdanningsløft for å nå FNs nye utviklingsmål.
- ✓ Utplassert helsepersonell og gitt viktige bidrag til utvikling av vaksine mot Ebola.
- ✓ Konsentrert langsiktig bilateral bistand om færre land for å øke utviklingseffekten for de som trenger det mest. Ved utgangen av 2016 vil antall samarbeidsland være redusert fra 116 til 85. Bistand gjennom sivilsamfunn og nødhjelp er unntatt fra denne landkonsentrasjonen.
- ✓ Økt bistand gjennom sivilsamfunn til nødhjelp.
- ✓ Løftet næringsrettet bistand og varslet et nytt og unikt partnerskap med næringslivet.
- ✓ Bevilget 500 millioner kroner til yrkesopplæring i samarbeid med norsk næringsliv og økt bevilgningene til Norfund.

Innvandring og integrering

Innvandrings- og asylpolitikken er et krevende område med motsetninger i befolkningen.

Også de fire samarbeidspartiene har ulike syn i mange spørsmål. Ved periodens start var feltet preget av saker knyttet til lengeværende barn uten opphold. Det ble funnet løsninger for disse, samtidig som det ble strammet inn på andre områder

Fra sommeren 2015 har flyktningkrisen skapt nye utfordringer for politikken, også den norske. Norge

skal ta sin del av ansvaret, men samtidig unngå ordninger som gjør at flere enn hva vi kan håndtere velger å komme til Norge. Personer uten krav på beskyttelse må returneres så raskt som mulig. Vellykket integrering blir en viktig oppgave for det norske samfunnet i årene som kommer.

Dette er det viktigste vi har oppnådd →

Dette er det viktigste vi har oppnådd:

- ✓ Lagt større vekt på barns tilknytning til Norge i saker knyttet til lengeværende barn.
- ✓ Bevilget midler til styrket barnefaglig kompetanse på mottak for enslige mindreårige asylsøkere, og til aktivitets-tilbud for barn på mottak.
- ✓ Styrket kommunenes økonomi og dermed bedret muligheten til god integrering.
- ✓ Økt antall returer for personer som ikke har lovlig opphold i Norge.
- ✓ Håndtert den krevende situasjonen på Storskog.
- ✓ Innført personkontroll på indre sjøgrense for å få bedre kontroll på hvem som kommer til landet, i tillegg til å intensivere territorialkontrollen i grensenære områder.
- ✓ Kraftig økt bosettingen i kommunene etter et stort etterslep fra den forrige regjeringen.
- ✓ Deltatt i to brede forlik i Stortinget, henholdsvis om innstramminger i innvandrings- og asylpolitikken og om integreringspolitikken. Reddet mange liv i Middelhavet gjennom norske bidrag til Poseidon og Frontex.

Justis

Trygghet er et viktig velferdsgode i Norge. En effektiv bekjempelse av kriminalitet er nødvendig for å oppnå dette.

Alle deler av våre byer og tettsteder skal være tilgjengelig for alle, og de som blir utsatt for urett skal oppleve at gjerningspersonen møter en reaksjon fra samfunnet. Barn og ofre for vold i nære relasjoner er særlig sårbare og har behov for samfunnets beskyttelse. Rask soning er viktig

både for den domfelte som skal gjøre opp for seg og for offeret og pårørende. Forebygging, blant annet av radikaliserings og ekstremisme, er viktig. Samarbeidspartiene har styrket politiets evne til å bekjempe kriminalitet på alle områder og redusert soningskøene kraftig.

Dette er det viktigste vi har oppnådd →

Dette er det viktigste vi har oppnådd:

- ✓ Bevilget midler til 1054 nye politistillinger siden 2013.
- ✓ Mer enn halvert soningskøen siden 2013.
- ✓ Økt antallet soningsoverføringer til utlandet.
- ✓ Styrket statens barnehus og politiets arbeid med tilrettelagte avhør av barn og andre særlig sårbare fornærmede og vitner.
- ✓ Vedtatt å utarbeide en tverrfaglig og langsiktig opptrappingsplan for å bekjempe vold og overgrep mot barn.
- ✓ Vedtatt og påbegynt gjennomføringen av nærpolitireformen.
- ✓ Ikraftsatt ny straffelov.
- ✓ Opprettet spesialgrupper mot menneskehandel i alle politidistrikt.
- ✓ Utarbeidet og fulgt opp handlingsplanen mot radikaliserings og voldelig ekstremisme.
- ✓ Styrket beredskapen, blant annet gjennom økt helikopterberedskap, styrking av PST og Etterretningstjenesten og bedre samhandling.

Kunnskap

Forskning og utdanning er nøkkelen til en vellykket omstilling av norsk økonomi.

Økt satsing på kunnskap vil bidra til at flere har en jobb å gå til og til at velferdsordningene kan finansieres i fremtiden. Kunnskap og kompetanse vil bidra til at færre faller utenfor

arbeidslivet og motvirke økte sosiale forskjeller. Samarbeidspartiene har sørget for et taktskifte i satsingen på kunnskap.

Dette er det viktigste vi har oppnådd:

- ✓ Vedtatt en offensiv og konkret langtidsplan for forskning og høyere utdanning hvor 1 pst-målet for offentlige bevilgninger til forskning igjen er tidfestet. Planen er fulgt opp med økte bevilgninger på 1,7 milliarder kroner.
- ✓ Nær tredoblet satsingen på videreutdanning av lærere, slik at over 5 000 lærere nå får tilbud om videreutdanning hvert år. Etablert en stipendordning for ikke-kvalifiserte lærere.
- ✓ Startet arbeidet med å legge om lærerutdanningene til masterutdanninger fra 2017.
- ✓ Lagt til rette for flere lærlinger gjennom økt lærlingtilskudd, krav om flere lærlinger i statlige virksomheter og krav om lærlinger ved offentlige innkjøp.
- ✓ Satset på tidlig innsats gjennom øremerkede bevilgninger til å kunne ansette 2 lærere i første til fjerde trinn.

Fortsetter →

- ✓ Gjennomført en betydelig satsing på kompetanse og kvalitet i barnehagene.
- ✓ Innført et minstekrav til redusert foreldrebetaling og gratis kjernetid i barnehage for barn fra familier med lav inntekt.
- ✓ Blitt enige om å utvide retten til barnehageplass til også å gjelde barn født i september og oktober.
- ✓ Bevilget midler til 3 400 nye barnehageplasser.
- ✓ Startet utviklingen av kartleggingsverktøy for voksne med svake grunnleggende ferdigheter og startet arbeid med modulbasert opplæring.
- ✓ Endret navnet på religionsfaget i skolen fra religion, livssyn og etikk (RLE) til kristendom, religion, livssyn og etikk (KRLE), hvor om lag halvparten av tiden skal brukes til kristendom.
- ✓ Gjeninnført kapitaltilskudd for friskoler.
- ✓ Lagt til rette for bedre kvalitet i universitets- og høyskolesektoren gjennom en rekke sammenslåinger.
- ✓ Etablert et varig høyere nivå for antall tilsagn om tilskudd til bygging av studentboliger med 2 200 i året, økt studie støtten utover prisvekst og blitt enige om en gradvis innføring av 11 måneders studiestøtte fra 2017.
- ✓ Etablert flere studieplasser og opprettet flere stipendiatstillinger.
- ✓ Vedtatt endringer i finansieringssystemet for universiteter og høyskoler fra 2017, slik at finansieringssystemet i større grad skal fremme høy kvalitet i utdanning og forskning.
- ✓ Videreført og styrket Yrkesfagløftet i samarbeid med skoleeierne og partene i arbeidslivet for å bedre kvaliteten på utdanningen og øke gjennomføringen.
- ✓ Etablert en ny realfagsstrategi som skal forplikte barnehager, skoler og kommuner til endring lokalt.
- ✓ Bevilget midler til en ordning for godkjenning av utenlandsk fag- og yrkesopplæring, som vil etableres i løpet av 2016.
- ✓ Styrket program for basiskompetanse i arbeidslivet (BKA), etablert et program for basiskompetanse i frivilligheten (BKF), og utvidet begge til å inkludere norskopplæring.

Arbeid og sosial

Flest mulig i arbeid er viktig for å unngå fattigdom og økte sosiale forskjeller.

Arbeidsledighet må derfor bekjempes. En sterk arbeidslinje vil bidra til at et høyt velferdsnivå kan finansieres også i fremtiden. Det norske arbeidslivet skal kjennetegnes av seriositet og ordnede forhold og et godt trepartssamarbeid. Lover og regler må bidra til å sikre den

enkeltes sikkerhet og trygghet, men også ivareta den fleksibiliteten som virksomheten trenger for å løse oppgavene og det den enkelte arbeidstaker trenger for å få hverdagen til å gå opp. Samarbeidspartiene har styrket arbeidslinjen.

Dette er det viktigste vi har oppnådd:

- ✓ Kraftig økt antallet tiltaksplasser i møtet med økt ledighet.
- ✓ Gjort arbeidsmiljøloven noe mer fleksibel, samtidig som fast ansettelse fortsatt skal være hovedregelen i norsk arbeidsliv.
- ✓ Redusert avkorting i pensjon for gifte og samboende pensjonister.
- ✓ Økt pensjonen for enslige minstepensjonister.
- ✓ Styrket arbeidslinjen gjennom endringer i ulike ordninger som gjør det mer lønnsomt å jobbe enn å motta stønad.
- ✓ Styrket arbeidet mot kriminalitet i arbeidslivet.
- ✓ Satset mer på lønnstilskudd og tiltak i ordinære virksomheter.

Klima og miljø

Klima- og fattigdom er blant vår tids største utfordringer.

Tap av biologisk mangfold og lokal forurensing er også utfordringer som må møtes. Klimaavtalen i Paris markerer et viktig og gledelig vendepunkt.

De fleste land vil stramme inn klimapolitikken. For å være trygge, må norske arbeidsplasser i fremtiden også være konkurransedyktige under klimavennlige rammebetingelser. Samarbeidspartiene er enige om at

det ikke åpnes for petroleumsvirksomhet, eller konsekvensutredning, i havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja, og det iverksettes ikke petroleumsvirksomhet ved Jan Mayen, iskanten, Skagerak eller på Mørefeltene i stortingsperioden. Samarbeidspartiene har løftet de norske klimamålene mot 2030 og forsterket klimaforliket.

Dette er det viktigste vi har oppnådd:

- ✓ Vedtatt nye klimamål for 2030, hvor Norge skal redusere utslipp med minst 40 pst i samarbeid med EU.
- ✓ Forsterket klimaforliket på en rekke punkter, blant annet økt til Klima- og energi fondet til 67,75 milliarder kroner (17,75 milliarder kroner utover klimaforliket), styrket Miljøteknologiordningen, økt satsingen på grønn skipsfart og bioenergi og økt satsingen på karbonopptak i skog og myr.
- ✓ Startet utfasingen av fossil olje som grunnlast i statlige bygg.
- ✓ Innført et skattefradrag for ENØK-tiltak i private hjem.
- ✓ Stimulert til økt omsetning av elbiler og ladbare hybridbiler.
- ✓ Påbegynt et grønt skatteskifte.

Fortsetter →

- ✓ Økt investeringene i jernbane og startet innhenting av vedlikeholdsetterslepet. Prisen på måneds- og årskort hos NSB skal reduseres.
- ✓ Økt bevilgningene til sykkel- og gangveier med over 60 pst og belønningsordningen for kollektivtrafikk er økt.
- ✓ Lagt om engangsavgiften for kjøretøy, med økt vekt på CO₂- og NO_x-utslipp, og mindre på effekt (hestekrefter) og vekt.
- ✓ Senket omregistreringsavgiften for å bidra til raskere utskifting av bilparken til nyere og mer miljøvennlige bruktbiler.
- ✓ Bevilget 100 millioner kroner i 2016 til klimatiltak i kommunene, som skal forvaltes av Miljødirektoratet.
- ✓ Igangsatt studier av muligheter for fullskala demonstrasjonsanlegg for CO₂-håndtering i Norge.
- ✓ Styrket forskningssentrene for miljøvennlig energi, og klimaforskningen generelt, i budsjettene.
- ✓ Startet forberedelse til opprettelse av Fornybar AS («Greenfund»).
- ✓ Besluttet å videreføre klima- og skogsatsingen til 2030 for å bidra til redusert avskoging globalt.
- ✓ Økt krav til innblanding av biodrivstoff.
- ✓ Utvidet miljømandatene i Statens pensjonsfond utland.
- ✓ Utelukket kullinvesteringer fra Statens pensjonsfond utland.
- ✓ Gitt kommunene økt handlingsrom for å håndtere lokal luftforurensing.
- ✓ Vedtatt flere arter som prioriterte arter og kystlynghei som utvalgt naturtype.
- ✓ Bevilget midler til kartlegging av norsk natur.
- ✓ Iverksatt nye regler for å bekjempe fremmede organismer i norsk natur.
- ✓ Vernet en rekke nye skogområder.
- ✓ Styrket bevilgningene til friluftsliv.
- ✓ Fremmet en stortingsmelding med en handlingsplan for naturmangfold.
- ✓ Etablert tre verdensarvsentre med statlig driftstilskudd (Geiranger, Vegaøyen og Alta).
- ✓ Fått Rjukan-Notodden industriarv på UNESCOs verdensarvliste.

Kommunal og forvaltning

Store deler av samfunnets velferdsordninger forvaltes av kommunene.

Kommunesektoren skal blant annet sikre en god utdanning for barn og en verdig omsorg for eldre, og må sikres gode økonomiske rammer. Kommunene skal også være en arena for et levende lokaldemokrati, som bidrar til at samfunnet bygges nedenfra. Dagens kommunestruktur

er ikke tilpasset verken dagens eller morgendagens utfordringer. Samarbeidspartiene har tatt initiativ til en kommunereform som vil styrke velferdstilbudet og lokaldemokratiet og forberede kommunene på utfordringene i tiårene som kommer.

Dette er det viktigste vi har oppnådd →

Dette er det viktigste vi har oppnådd:

- ✓ Igangsatt en kommunereform med sikte på sterkere velferdskommuner som har kraft til å utvikle sine lokalsamfunn.
- ✓ Styrket lokaldemokratiet ved å gi kommunene økt makt og myndighet, blant annet gjennom enklere planprosesser, færre statlige innsigelser, kommunal godkjenning av mindre vindkraftanlegg og startet arbeidet med forenklet utmarksforvaltning.
- ✓ Igangsatt arbeidet med en regionreform med sikte på større regioner.
- ✓ Kompensert for særlige utfordringer «ferjefylkene» står overfor.
- ✓ Styrket bostøtten for barnefamilier.
- ✓ Iverksatt en avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform i staten og arbeidet målrettet for å fjerne tidstyver.
- ✓ Økt satsingen på digitalisering i offentlig sektor.
- ✓ Sørgt for en enklere hverdag for folk flest, gjennom å forenkle og forbedre plan- og byggeprosesser.
- ✓ Ført en distriktpolitikk med vekt blant annet på utbygging av infrastruktur, økt lokal råderett over egne ressurser, styrking av lokale enheter innen for eksempel UH-sektoren og politiet, samt bedre rammevilkår for næringsliv i distriktene.

Barn, familie og likestilling

En god barndom varer livet ut.

Derfor er det viktig å arbeide for at også utsatte barn og unge, inkludert barn som vokser opp i fattige familier, sikres bedre fremtidsmuligheter.

Barnevernet må være i stand til å gi nødvendig hjelp til familier i vanskeligheter og til å ivareta barnet når det er nødvendig. Vi har kommet

langt med likestilling i Norge, men det er fortsatt noen utfordringer. Det er viktig at alle sikres like muligheter uavhengig av kjønn eller annen bakgrunn. Samarbeidspartiene har styrket barnevernet og innsatsen for å bedre fremtidsmulighetene for barn som vokser opp i fattige familier.

Dette er det viktigste vi har oppnådd →

Dette er det viktigste vi har oppnådd:

- ✓ Utarbeidet og fulgt opp strategien «Barn som lever i fattigdom», blant annet med en tilskuddsordning på 164 millioner kroner til aktivitetstiltak.
- ✓ Innført en moderasjonsordning i foreldrebetalingen for barnehageplass.
- ✓ Innført gratis kjernetid i barnehage for 3-5-åringer for familier med dårlig råd.
- ✓ Skjermet barn og unges inntekter ved utmåling av økonomisk sosialhjelp.
- ✓ Styrket kapasiteten i barnevernet og familievernets forebyggende virksomhet.
- ✓ Utvidet barnevernets adgang til å pålegge hjelpetiltak i hjemmet.
- ✓ Styrket innsatsen for barnevernsbarns skolegang.
- ✓ Tatt initiativ til et forsøk med ny ansvarsdeling mellom stat og kommune i barnevernet, med sikte på en reform.
- ✓ Økt engangsstøtten ved fødsel og adopsjon.
- ✓ Økt kontantstøtten til 6000 kroner.
- ✓ Økt fellesandelen i foreldrepengeordningen.
- ✓ Økt stipendandelen for elever fra lavinntektsfamilier.
- ✓ Tatt initiativ til et samarbeid for at alle barn skal få mulighet til å delta på minst en fritidsaktivitet.
- ✓ Styrket innsatsen mot vold i nære relasjoner og tvangsekteskap.
- ✓ Etablert en tilskuddsordning for tiltak for voldsutsatte barn, blant annet et senter i regi av Stine Sofies stiftelse.
- ✓ Gått inn for en dobling av bistanden til utdanning, med særlig vekt på jenters utdanning.

Økonomi og næring

Norsk økonomi står overfor en periode med krevende omstilling. Oljeaktiviteten vil ikke lenger være motoren bak vår økonomiske vekst.

Andelen mennesker i yrkesaktiv alder faller og andelen eldre øker. I tillegg skal vi omstille oss til et lavutslippssamfunn. Fallet i oljeprisen har ført til at omstillingen av norsk økonomi skjer raskere enn vi kunne trodd.

Høy sysselsetting og lav ledighet er de viktigste målene for årene som kommer. Det er viktig at færrest

mulig rammes av arbeidsledighet, og at vi klarer å finansiere velferdsordningene våre i fremtiden. Da må vi klare å skape nye, trygge og lønnsomme jobber i privat sektor. Samarbeidspartiene har trappet kraftig opp investeringene i infrastruktur, kunnskap, forskning og innovasjon, samt gjort det mer lønnsomt å investere i norske arbeidsplasser.

Dette er det viktigste vi har oppnådd →

Dette er det viktigste vi har oppnådd:

- ✓ Senket skatter og avgifter for folk flest, inkludert avvikling av arveavgiften.
- ✓ Økt grense for gavefradraget til frivillige organisasjoner til 25 000 kroner.
- ✓ Redusert skattene for næringslivet for å gjøre det mer lønnsomt å investere i norske arbeidsplasser.
- ✓ Styrket nettolønnsordningen for sjøfolk.
- ✓ Ført en offensiv politikk for å bekjempe arbeidsledighet, blant annet gjennom tiltakspakken for økt sysselsetting.
- ✓ Opprettet en vrakpant- og innovasjonslåneordning for nærskipfarten.
- ✓ Etablert såkornfond og presåkornfond for å øke tilgangen på risikokapital for nystartede bedrifter.
- ✓ Fulgt opp langtidsplanen for forskning og høyere utdanning.
- ✓ Nesten doblet satsingen på vedlikehold og fornying, og nesten firedoblet bevilgningen til planlegging av nye byggeprosjekter på vei og bane.
- ✓ Forenklet lover, regler og byråkrati for å redusere næringslivets administrative kostnader og for å stimulere eksisterende og nye bedrifter til økt verdiskaping.
- ✓ Styrket satsingen på næringsrettet forskning og innovasjon med til sammen 2,4 milliarder kroner siden 2013, inklusive Skattefunn.
- ✓ Lagt frem Norges første gründerplan med over 400 millioner kroner til tiltak for gründere i 2016.
- ✓ Gitt selvstendig næringsdrivende full kompensasjon når det gjelder omsorgs- og pleiepenger.
- ✓ Ført en mer aktiv Europa-politikk for å ivareta norske interesser og fjernet etter-slepet av EØS-rettsaker.
- ✓ Forsterket samarbeidsavtale med ideell sektor om leveranser av helse- og sosialtjenester.

Helse og omsorg

Syke, eldre og personer med psykisk helse- og rusproblemer skal ha tilgang til likeverdige helsetjenester av god kvalitet.

Sentrale målsetninger er å redusere unødvendig venting for pasientene, øke kapasitet, kompetanse og kvalitet i omsorgstjenesten, og prioritere psykisk helse- og rusfeltet, med satsning på bedre behandling og

mer forebygging. Samarbeidspartiene har arbeidet for å skape pasientenes helsetjeneste ved å redusere helsekøene, styrke eldreomsorgen og løfte innsatsen mot rus og psykiske helseutfordringer.

Dette er det viktigste vi har oppnådd:

- ✓ Redusert helsekøen i spesialisthelsetjenesten. Både ventetider og antall ventende, særlig for ruspasienter, er redusert. Reformen fritt behandlingsvalg er innført, og bruk av ideelle tilbud er styrket.
- ✓ Innført en rekke pakkeforløp for å gi pasienter bedre og raskere behandling, og mer trygghet og forutsigbarhet. 28 pakkeforløp er innført for kreftpasienter, og det skal utarbeides pakkeforløp innen hjerneslag, rus og psykisk helse.
- ✓ Gjeninnført «den gylne regel» om at helseregionene skal ha høyere vekst innen psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling enn for somatikk.
- ✓ Satsset på tilbud innen rus og psykisk helse i kommunene, blant annet helsestasjon og skolehelsetjeneste, herunder også øremerkede bevilgninger.
- ✓ Lagt til rette for flere psykologer i kommunene.

Fortsetter →

- ✓ Fremmet en opptrappingsplan for rusfeltet, med en ramme på 2,4 milliarder kroner over fem år, der hovedvekten av innsatsen skal skje i kommunene.
- ✓ Vil sikre tilbud om LAR-frie behandlingssplasser i alle helseregioner.
- ✓ Styrket tilbudet til rusavhengige i regi av ideelle aktører, blant annet økt behandlingstilbud.
- ✓ Lovfestet retten til brukerstyrt personlig assistent (BPA).
- ✓ Innført krav om særskilt kompetanse (sosialpediatere) i alle barneavdelinger og at overgrep utsatte barn som avhøres ved Statens barnehus skal tilbys medisinsk undersøkelse.
- ✓ Sendt på høring forslag om lovfestet rett til heldøgns pleie- og omsorg, og tatt initiativ til forsøk med statlig finansiering i omsorgssektoren.
- ✓ Økt kapasitet og kvalitet i omsorgstjenesten. Investeringstilskuddsordningen er forbedret og styrket, og pågang fra kommunene er nær doblet sammenlignet med forrige periode.
- ✓ Økt kvaliteten i omsorgstjenesten gjennom satsning på kompetanse og ledelse, og innføringen av en trygghetsstandard for sykehjem.
- ✓ Dagtilbud til hjemmeboende med demens skal lovfestes fra 2020.
- ✓ Styrket kunnskapen og kompetansen om omsorg for alvorlig syke og døende.
- ✓ Innført opphentingsprogram med gratis HPV-vaksine for kvinner opp til 26 år.

Kultur

Kultur gir mennesker mulighet til deltagelse og opplevelser, og bidrar til å utfordre og utvide perspektivene på samfunnet.

Den frivillige innsatsen er viktig for kulturlivet, for idrett og aktivitet særlig for barn. Idrett og frivillighet er viktige arenaer for inkludering og integrering, folkehelse og underholdning. En god mediepolitikk er

sentralt for demokratiet og den offentlige samtalen. Samarbeidspartiene har styrket kulturens uavhengighet og bedret rammevilkårene for elektroniske medier i en tid med krevende omstilling.

Dette er det viktigste vi har oppnådd →

Dette er det viktigste vi har oppnådd:

- ✓ Fått godkjent nullmoms for elektroniske nyhetstjenester i ESA.
- ✓ Styrket kulturinstitusjonene i regionene som en motvekt til konsentrasjonen i hovedstaden.
- ✓ Redusert detaljstyringen og gitt kulturinstitusjonene full kunstnerisk frihet.
- ✓ Styrket arbeidet for privat finansiering av kulturlivet, blant annet gjennom en gaveforsterkningsordning.
- ✓ Etablert en insentivordning for norsk og utenlandsk film.
- ✓ Etablert talentsatsingen «Talent Norge».
- ✓ Økt momskompensasjon for frivillige organisasjoner, økt momskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg og fjernet både årsavgift og innmeldingsavgift til frivillighetsregisteret.
- ✓ Fullført endringen av tippnøkkelen.
- ✓ Det er lansert en nasjonal bibliotekstrategi for 2015-2018 om statens oppgaver og ansvar for utvikling av folkebibliotekene.
- ✓ Styrket innsatsen for kirkebyggene med videreføring av rentekompensasjonsordningen.

Landbruk og fiskeri

Primærnæringene utgjør et viktig næringsgrunnlag og bidrar til verdiskaping og sysselsetting.

Havbruksnæringen er en av Norges største eksportnæringer og har stor betydning for norsk økonomi. Landbruksnæringen er viktig for å utløse verdiskapingspotensialet i hele landet, og er på flere områder verdens-

ledende i bruk av ny teknologi. Trygge arbeidsplasser i næringene må baseres på økonomisk lønnsomhet og miljømessig bærekraft. Samarbeidspartiene har lagt til rette for de som vil satse i næringene.

Dette er det viktigste vi har oppnådd:

- ✓ Forhandlet frem en god løsning med EU når det gjelder markedsadgang for fisk.
- ✓ Laget forutsigbart system for bærekraftig vekst i oppdrettsnæringen.
- ✓ Forsterket innsatsen mot rømming og lakselus.
- ✓ Styrket satsingen på fiskerihavner.
- ✓ Trappet opp bevilgningene til marin forskning.
- ✓ Justert priskontrollen ved konsesjonsbehandling av landbrukseiendommer.
- ✓ Forenklet støtteordningene til bøndene.
- ✓ Lagt bedre til rette for bønder som vil satse og produsere mer mat.
- ✓ Satset på bygging av tømmerkaier og skogsveier i skogbruket for å øke verdiskapingen i næringen.
- ✓ Vedtatt en ny jordvernstrategi.

Olje og energi

Norge har rik tilgang på energi.

Petroleumsnæringen har vært den viktigste næringen for norsk økonomi, og vil i mange år fremover bidra med et betydelig antall arbeidsplasser og inntekter til fellesskapet. Det grønne skiftet innebærer blant annet en overgang fra bruk av

fossil til fornybar energi. Fornybar energi, og særlig vannkraft, har lagt grunnlaget for norsk industri i generasjoner og vil skape inntekter og muligheter for Norge til evig tid. Samarbeidspartiene har lagt til rette for ny utbygging av fornybar kraft.

Dette er det viktigste vi har oppnådd →

Dette er det viktigste vi har oppnådd:

- ✓ Styrket satsingen på Demo 2000-programmet med 100 millioner kroner for å øke effektiviteten og redusere utslipp fra norsk sokkel.
- ✓ Vedtatt utbygging av Johan Sverdrup-feltet, Norges største industriprosjekt, med kraft fra land.
- ✓ Styrket forskning på fornybar energi med over 60 millioner kroner.
- ✓ Styrket forskningsinnsatsen på CCS ved CLIMIT-programmet på over 100 millioner kroner.
- ✓ Styrket ENOVA med over 200 millioner kroner for satsing på klimavennlig teknologi til husholdninger, næringsliv og industri.
- ✓ Bidratt til realiseringen av pilotprosjektet på Hydro Karmøy ved endringer i industrikonsesjonsloven samt styrking av ENOVA.
- ✓ Tatt initiativ til grønne avskrivningsregler for vindkraft.
- ✓ Redusert elavgiften for store datasentre.
- ✓ Gjennomført endringer med elsertifikater til små vannkraftverk bygget etter 1. januar 2004.
- ✓ Gitt konsesjon til bygging av kraftkabler til Tyskland og Storbritannia.
- ✓ Gitt over 280 konsesjoner til småkraft, vindkraft og større vannkraftverk, tilsvarende 6,8 tWh strøm til over 340 000 husstander.
- ✓ Gitt konsesjon til kraftlinjen Balsfjord – Skaidi som sikrer forsynings sikkerheten i Nord-Norge fra Nordland til Finnmark.

Samferdsel

Investeringer i infrastruktur reduserer kostnader for næringslivet, legger til rette for økt verdiskaping og for at folk kan komme trygt frem til rett tid.

Heving av veistandard er viktig for å få antallet drepte og hardt skadde i trafikken videre ned. Utbygging av jernbane og kollektivtrafikk bidrar til at veksten i byene ikke går på

bekostning av miljøet. Samarbeidspartiene har prioritert samferdsel høyt i budsjettene og startet opp viktige reformer for å modernisere sektoren.

Dette er det viktigste vi har oppnådd →

Dette er det viktigste vi har oppnådd:

- ✓ Økt samferdselsbudsjettet med nesten 50 prosent til 59,7 milliarder kroner siden 2013. Satsingen på vedlikehold og fornying er nesten doblet, og bevilgningen til planlegging av nye byggeprosjekter på vei og bane er nesten firedoblet.
- ✓ Etablert Nye veier AS for å sikre helhetlig, langsiktig og kostnadseffektiv utbygging og drift av trafikksikre hovedveier i Norge.
- ✓ Iversatt en reform for å gjøre jernbanen mer kundeorientert og effektiv.
- ✓ Økt investeringene i jernbane. Prisen på måneds- og årskort hos NSB skal reduseres.
- ✓ Startet arbeidet med en egen Barnas transportplan.
- ✓ Vedtatt å opprette en nasjonal TT-ordning for brukere med særlige behov.
- ✓ Vedtatt å innføre obligatorisk alkoholås i kjøretøy på vei som driver persontransport mot vederlag (taxi, buss o.l.).
- ✓ Redusert vedlikeholdsetterslepet for første gang på flere tiår både på vei og jernbane.
- ✓ Innført en rekke tiltak for å flytte mer gods over fra vei til sjø.
- ✓ Økt bevilgningene til sykkel- og gangveier med over 60 pst, økt belønningsordningen for kollektivtrafikk og etablert en 50/50-ordning for de fire største byene.
- ✓ Redusert elavgiften for store datasentre.
- ✓ Bevilget 396,5 millioner kroner i støtte til bredbåndsutbygging i distriktene.

HØYRE

DATO: FREDAG 18. MARS 2016.
ORIGINAL: CHRISTIAN HUSHOVD,
HØYRES STORTINGSGRUPPE